



**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
PETICIJŲ KOMISIJOS
IŠVADA**

**DĖL PETICIJOS (2023-07-28 NR. PC-20) DĖL GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO
IR (ARBA) NUOTEKŲ TVARKYMO VIEŠOSIOS SUTARTIES STANDARTINIŲ
SĄLYGŲ APRAŠO, PATVIRTINTO LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2023 M.
BIRŽELIO 7 D. NUTARIMU NR. 440 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GERIAMOJO
VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO 5 STRAIPSNIO
ĮGYVENDINIMO“, PAKAITIMO**

2024-02-08
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija 2024 m. vasario 8 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo peticiją (2023-07-28 Nr. PC-20) ir priėmė sprendimą teikti Vyriausybei išvadą netenkinti pareiškėjo peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų pakeisti Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešosios sutarties standartinių sąlygų aprašo nuostatas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 440 „Dėl Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 5 straipsnio įgyvendinimo“, (toliau – Aprašas).

Peticijoje siūlyta pakeisti Aprašo 1.2 papunktį taip, kad nuotekų tvarkymo paslaugų gavėjai būtų visi fiziniai asmenys (vartotojai), kurių nuotekos susidaro buityje, t. y. teisės aktų patvirtintos viešosios sutarties standartinės sąlygos neturėtų „apribojimo sąlygų ar reikalavimų“ naudotis viešąja paslauga. Siūlyta atsisakyti Aprašo nuostatų, kaip turi būti sprendžiami nuotekų kaupimo, surinkimo, atidavimo, transportavimo, išleidimo techniniai klausimai, taip pat ir reikalavimų pagal daiktinę teisę (valdymo ir (ar) naudojimo sąlygų nustatymo), jeigu įstatymuose ir jų lydimuosiuose teisės aktuose anksčiau tokie reikalavimai nebuvo nustatyti. Aprašas keičia vartotojo interesus apsaugančias nuotekų transportavimo paslaugos teikimo užtikrinimo sąlygas: prievolė surinkti ir transportuoti nuotekas iš viešosios paslaugos teikėjo perkeliama paslaugų gavėjui (vartotojui ir abonentui) kaip prievolė priduoti nuotekas tvarkyti. Aprašo nuostatose nukrypstama nuo viešosios sutarties sudarymo tvarkos, netiksliai nurodomi viešosios sutarties sudarymo subjektai ir klaidingai nurodoma vartotojo pareigų sudėtis. Todėl gyventojas klaidinamas dėl viešosios sutarties sudarymo tvarkos ir galimybės realizuoti savo teisę teisės aktų pagrindu užsitikrinti viešosios paslaugos gavimą, turint omenyje, kad už viešosios paslaugos teikimą atsakinga savivaldybė.

Sprendimas priimtas, įvertinus pareiškėjo peticijoje pateiktų prašymų ir siūlymų teisėtumą, pagrįstumą, tikslingumą, naudingumą, atitiktį teisėkūros principams ir jų įgyvendinimo galimybėms, taip pat atsižvelgta į Aplinkos ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos pateiktus argumentus, Komisijos posėdžiuose išklačius pareiškėją ir institucijų atstovus. Argumentai pateikiami šioje išvadoje.

Aplinkos ministerijos išvadoje teigiama, kad, pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo ir Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatas, savivaldybių institucijoms priskirta organizuoti ir koordinuoti geriamojo vandens išgavimą, tiekimą ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas – savarankiškosios (Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos)) savivaldybių funkcijos¹.

Rengiant Įstatymą, vienas iš Įstatymo projekto tikslų buvo „įtvirtinti aiškų teisinį reguliavimą, siekiant apsaugoti aplinką nuo išleidžiamų nuotekų žalingo poveikio ir nustatyti išsamų individualių nuotekų tvarkymo sistemų naudojimo, priežiūros ir kontrolės reglamentavimą.“ Atsižvelgiant į tai, Įstatyme įtvirtintos nuostatos, susijusios su individualių nuotekų tvarkymu.

Vadovaujantis Įstatymo nuostatomis, nuotekų transportavimas nelicencijuojamas², nuotekų transportavimo paslaugų teikimo kainos nereguliuojamos. Nuotekų transportavimo paslaugas gali teikti tiek viešieji geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai, tiek kiti asmenys, kurie nuosavybės teise ar kitaip teisėtai valdo nuotekoms transportuoti reikalingus įrenginius ir transportą³. Atsižvelgiant į pateiktas teisės aktų nuostatas, asmuo, individualiai tvarkantis nuotekas, atsakingas už tinkamą ir aplinkos apsaugos reikalavimus atitinkantį nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių eksploatavimą, privalo atiduoti sukauptų nuotekų ir (arba) nuotekų valymo metu susidarančias atliekas (dumblą) geriamojo vandens tiekėjui, garantiniam vandens tiekėjui arba geriamojo vandens tiekėjo, garantinio vandens tiekėjo nurodytam nuotekų transportavimo paslaugas teikiančiam asmeniui arba individualių nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių priežiūrą vykdančiam asmeniui.

Aprašas yra vienas iš Įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų. Įstatymo 32 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „Vyriausybės tvirtinamame viešosios sutarties standartinių sąlygų apraše turi būti nurodyta: sutarčių sudarymo, įsigaliojimo ir nutraukimo tvarka, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo <...> paslaugų teikimo tvarka ir sąlygos <...>, šalių teisės ir pareigos <...>, sutarties galiojimo terminas, jos keitimo ar nutraukimo sąlygos ir tvarka“.

¹ Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 30 punktas.

² Įstatymo 24 straipsnio 1 dalis.

³ Įstatymo 21 straipsnio 1 dalis.

Siūlomas Aprašo keitimas gali pažeisti Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytą aiškumo principą, reiškiantį, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, o teisinis aiškumas – vienas esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų, kuris suponuoja tam tikrus privalomus teisinio reguliavimo reikalavimus: teisinis reguliavimas privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai, jose negali būti dviprasmybių. Negalima nustatyti tokio reguliavimo, kuris sukurtų naujas bendrojo pobūdžio taisykles, kurios savo galia konkuruotų su Įstatymo normomis, taip pat negalima įgyvendinamojo teisės akto normomis praplėsti ar susiaurinti Įstatyme nustatyto teisinio reguliavimo.

Pažymėtina, kad, siekiant užtikrinti nuotekų transportavimo paslaugų teikimą, nesvarbu, ar šias paslaugas teiktų viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas, ar kitas nuotekų transportavimo paslaugas teikiantis asmuo, tam turi būti sudarytos galimybės, todėl individualūs nuotekų valymo įrenginiai turi būti suprojektuoti ir įrengti taip, kad būtų galima prie jų privažiuoti. Atsižvelgiant į tai, asmuo, individualiai tvarkantis nuotekas, yra atsakingas už tinkamą ir aplinkos apsaugos reikalavimus atitinkantį nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių įrengimą, eksploatavimą ir priežiūrą.

Aplinkos ministerija atkreipė dėmesį, kad „sąlyga užtikrinti privažiavimą prie nuotekų kaupimo įrenginių“ jau buvo numatyta ir Miestų nekanalizuotų gyvenamųjų kvartalų nuotekų tvarkymo rekomendacijų R 19 – 00, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 222 „Dėl Miestų nekanalizuotų gyvenamųjų kvartalų nuotekų tvarkymo rekomendacijų patvirtinimo“, 19.1 papunktyje „kaupimo rezervuarai. <...> Pagrindiniai reikalavimai buvo: patikima rezervuarų hidroizoliacija, natūralus vėdinimas ir patogus privažiavimas išsiurbti bei išvežti rezervuaro turinį. Kaupimo rezervuarai sklypo teritorijoje įrengiami vadovaujantis išduotomis specialiosiomis sąlygomis ir nustatytais norminiais atstumais tarp atskirų statinių sklype bei įvertinus trečiųjų asmenų (kaimynų) interesus“.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu, Vyriausybės Peticijų komisijos išvada dėl peticijoje (2023-07-28 Nr. PC-20) pateiktų prašymų ir siūlymų netenkinimo teikiama Vyriausybei.

Komisijos pirmininkė

Jurga Greičienė